

Електронне наукове фахове видання "Ефективна економіка" включено до переліку наукових фахових видань України з питань економіки (Категорія «Б», Наказ Міністерства освіти і науки України від 11.07.2019 № 975) www.economy.nayka.com.ua | № 3, 2020 | 26.03.2020 р.

DOI: [10.32702/2307-2105-2020.3.57](https://doi.org/10.32702/2307-2105-2020.3.57)

УДК 332.1:338.24

*Т. В. Поснова,
к. е. н, доцент кафедри економічної теорії,
Університет ДФС України, м. Ірпінь
ORCID: 0000-0003-2038-7743*

ІННОВАЦІЙНА ТА КРЕАТИВНА ЕКОНОМІКА: ДІАЛЕКТИКА ВЗАЄМОЗВ'ЯЗКУ

*T. Posnova
PhD in Economics, Associate professor of the department of economic theory,
University of state service of Ukraine, Irpin*

INNOVATIVE AND CREATIVE ECONOMY: THE DIALECTICS OF COMMUNICATION

У статті було проаналізовано дефініції інноваційної та креативної економік, а також їхнього джерела функціонування – креативності та креативного капіталу. Розглянуті види креативності, зокрема креативність, що має свій у сфері культури і мистецтва, а також науково-технологічна та економічна креативність.

Доведено, що в сучасних умовах розвитку економіки основним фактором виробництва стає креативний людський капітал, а чинником економічного зростання – продукт креативної діяльності – інновації. Адже в сучасних умовах ринкової економіки держави зацікавлені в оновленні продукції, наявності ринку нововведень (інновацій), основу яких становлять креативні ідеї та рішення. Таким чином, інноваційно-креативний розвиток економіки спроможний забезпечити економічне зростання у довгостроковому періоді та дати імпульс креативній та інноваційній активності у майбутньому.

It is well-known that the innovation economy is based on creative activity that allows for breakthrough innovation and synergistic effect. In turn, the economy of the late twentieth century was marked by the emergence of creative industries belonging to the so-called 4 sectors of the economy, the main attributes of which are the production and dissemination of knowledge and information, resulting in the creation of successful products that have consumer value. As a result of these processes, a new phenomenon emerged as the creative economy, which is the engine of innovation and economic growth, because modern economic development cannot occur outside of innovation, and innovation cannot emerge without creativity.

In such conditions of economic development creative human capital becomes the main factor of production, and the factor of economic growth is the product of creative activity - innovation. Accordingly, innovative and creative economies become drivers of economic development, contributing to the competitiveness and economic growth of countries. In this connection, the question arises of the formation of a new paradigm of world economic development, which is based on innovation, which permeates all spheres of life, and also creates a fundamentally new state of

culture and civilization, in which the main goals as values are to increase the role of knowledge, information, creativity and, accordingly, their human medium.

The article analyzes the types of creativity as a basis for innovative and creative economies. Creativity manifested in the field of culture and art, as well as scientific, technological and economic creativity are considered.

This research proves that innovative and creative economic development is able to provide economic growth in the long term and give impetus to innovative and creative activity in the future. In these circumstances, the most important source of competitive advantage not only for enterprises and organizations, but also for states, is, above all, not tangible assets and natural resources, but intellectual property and investment in human capital. After all, in the conditions of a market economy, the state is interested in updating products, availability of the market of innovations (innovations), the basis of which are creative ideas and decisions.

Ключові слова: *інноваційна економіка; креативна економіка; креативні індустрії; креативність; креативний капітал.*

Keywords: *innovative economy; creative economy; creative industries; creativity; creative capital.*

Постановка проблеми. Процеси інформатизації та цифровізації, що з початку 21 століття поширюються прискореними темпами, спричиняють глибокі трансформаційні зміни суспільства. В цих умовах неминує виникати питання формування нової парадигми світового економічного розвитку, в основі якої лежить інноваційність, що пронизує усі сфери життя, а також формується принципово новий стан культури та цивілізації, при якому основними цілями у якості цінностей стає зростання ролі знань, інформації, креативності та, відповідно, їх носія – людини. Ці процеси спонукають до перетворення креативного потенціалу людей у креативний капітал, який у свою чергу, сприятиме активізації інноваційних процесів та зможе здійснити суттєвий вплив на зниження соціальних ризиків. Таким чином, основним фактором виробництва стає креативний людський капітал, а чинником економічного зростання – продукт креативної діяльності – інновації. Відповідно, інноваційна та креативна економіки стають драйверами економічного розвитку, чинниками підвищення конкурентоспроможності та економічного зростання країн.

Аналіз наукових досліджень. Дослідження креативності як основи інноваційності почали проводитися з середини ХХ століття, перш за все, іноземними науковцями. Зокрема, найбільш відомими дослідниками інновацій є Й.Шумпетер, Д. Белл, М.Кондратьєв, Ф.Фукуяма, Э. Тоффлер, Дж. Поттс, Дж. Нейсбітт та інші. Креативність як інноваційний ресурс досліджували такі наковці як П.Бурдьє, Е.Бустаманте, Р.Діаз-Боун, Д.Ренцуллі, Р.Сімпсон, Дж.О'Коннор, М.Метгьюс, М.Хоркхаймер, Т.Адорно, С.Тейлор, Д.Гілфорд, Е.Торренс, В.Франк, Дж.Мокир, Б.Саліхов, Й.Клоудова та інші. Засновниками теорії креативної економіки вважаються Р.Флоріда, Дж.Хоккінс, Ч.Лендрі.

В Україні дослідженням інноваційних та креативних процесів в економіці займаються такі вчені як О.Амоша, Б.Данилишин, А.Чухно, О.Біловодська, С. Прилипко, В.Геєць, Л.Федулова, С.Давимука, Н.Краус, А. Мержвинська, А.Пакуліна, Ю.Сотнікова, Е.Лібанова, Т.Галахова, І.Олександренко, С.Онишко, І.Вахович, О.Чуль, О.Дорошенко, Д. Лук'яненко та багато інших.

Мета і завдання статті. Метою статті є з'ясування взаємозв'язку інноваційної та креативної економік на основі дослідження їх спільного фактора – креативності.

Вклад основного матеріалу дослідження. Формування інноваційної моделі економіки, яке розпочалось у другій половині ХХ століття, політичні дії називають стратегічним напрямком розвитку провідних країн світу. Необхідність створення інноваційної економіки відзначається і науковим співтовариством. На думку таких відомих зарубіжних дослідників як Д. Белл, Ф. Фукуяма, Е. Тоффлер, Дж. Нейсбітт та інших, інноваційна економіка здатна забезпечити світову економічну перевагу для більшості розвинутих країн світу [2; 11; 17].

Парадигма інноваційного розвитку економіки була найважливішим компонентом багатьох наукових теорій протягом усього ХХ століття. У якості ключового чинника економічного зростання інноваційні процеси з'явилися у роботах австрійського економіста - класика інноватики- Й.Шумпетера. В основі його ідеї лежала концепція пріоритетності винаходів та необхідності їх впровадження у виробництво з метою прискорення економічного зростання [24]. Подальший теоретичний розвиток концепції інноваційної економіки був здійснений в роботах німецького науковця Г.Менша, котрого називають «німецьким патріархом інновацій», який пов'язав темпи економічного зростання з циклічністю прояву базисних інновацій [8].

Ідею Й.Шумпетера було продовжено у різних теоріях економічної конкуренції, теорії економіки галузевих ринків теорії Е. Мейсона та Д. Бейна та загалом в теорії економічного зростання. В цих теоріях відображено прямий зв'язок між швидкістю впровадження інновацій та мірою наближеності реального ринку

до моделі ринку досконалої конкуренції. Сучасні автори розглядають інновації у контексті пошуку «цінностей завтрашнього дня» та створення теорій, що формують ринки майбутнього.

У загальному розумінні, інноваційна економіка – це такий тип економіки, що базується на продукуванні інновацій, на постійному технологічному вдосконаленні, на виробництві та експорті високотехнологічної продукції з дуже високою часткою доданої вартості самих технологій. Особливістю інноваційної економіки є те, що джерелом прибутку в таких умовах є інтелектуально-креативний потенціал новаторів та вчених, інформаційне середовище, а не капітал та матеріальне виробництво. Креативна діяльність є найважливішою ознакою інноваційної економіки, що дає можливість здійснення інноваційних процесів. Складовими інноваційного процесу є: креативний процес, процес втілення ідеї та процес комерціалізації ідеї. Внаслідок креативного процесу продукується ідея, на основі якої створюється нововведення, а в наслідок процесу комерціалізації – формується інноваційний продукт.

На рівні підприємства інноваційний процес можна представити у вигляді такої логічної формули: інноваційна діяльність = інтелектуальна діяльність + креативна діяльність + матеріальна діяльність (виробництво і реалізація).

Таким чином, з позицій структури стратегічної діяльності і послідовності дій, креативність (творчий елемент) виступає передумовою інноваційної діяльності.

Питання креативності розглядалося також Й. Шумпетером ще на початку ХХ століття, який розробив теорію «креативної деструкції», сутність якої зводилась до того, що повна трансформація економіки можлива внаслідок поєднання знань з інноваційними процесами. Креативна діяльність, на думку Й. Шумпетера, – це «пошук нових варіантів комбінування використання факторів виробництва» [24].

Г. Беккер вважав, що «людський капітал є міра втіленої в людині як в об'єкті інвестицій, здатності приносити дохід у процесі творчої економічної діяльності» [1].

Р. Кушинг у своїй праці «Креативний капітал, різноманітність та міське зростання» вперше виокремив креативний капітал із структури соціального капіталу, вважаючи його ключовим ресурсом для розвитку інноваційних галузей. Він розглядав креативний капітал як до елемент людського капіталу, що утворюється на основі вільного розвитку творчої ініціативи та можливості продукувати інновації. Проте, варто відзначити, що сутність креативного капіталу Р. Кушинг визначив лише інтуїтивно і не обґрунтував його з точки зору порівняльної оцінки або прогнозу динаміки [20].

Засновник теорії креативного класу Р.Флоріда, також пов'язує креативність з інноваційною діяльністю та робить спробу довести, що креативність стає двигуном економічного зростання та інновацій. У своїх працях він виділяє ядро креативного класу, яке складають люди, що зайняті в науковій і технічній сфері, освіті, мистецтві, чия економічна функція полягає у створенні нових ідей, нових технологій і нового креативного змісту. Крім ядра, до креативного класу Р.Флоріда відносить велику групу креативних фахівців, що зайняті у сферах бізнесу, фінансів, правової діяльності, охорони здоров'я та суміжних сферах діяльності [16].

В роботі М. Метьюса «Наука та інноваційна політика і нова (і стара) економіка креативності» також описуються шляхи економічного аналізу взаємозв'язку науки, технологій та інновацій через адаптацію неокласичних теоретичних моделей, які повинні враховувати креативність та інноваційні процеси. Автор вважає, що сучасні дослідники припускають певний рівень креативності, який не враховує критично значимий фактор інновацій. У зв'язку з цим виникає питання: яким чином розширити поняття креативних індустрій, щоб воно сприяло визначенню креативності як головної характеристики не лише індивідуальної, а й колективної поведінки людей [9].

У свою чергу Б.Саліхов, вважає, що креативність як здатність до творчого мислення та дії, по-перше, є креативним потенціалом суб'єкта економіки, по-друге, цілеспрямована і ціннісно-суттєва актуалізація креативного потенціалу перетворює його на креативний капітал, тобто в реальну спроможність креативного потенціалу бути використаним в конкретному напрямку творчої діяльності, по-третьє, креативність як реальність креативного мислення та одночасно дії, є вже не просто готовий, а функціонуючий креативний капітал, що виступає у якості креативного потенціалу, який реалізується та створює додану вартість [14, с. 46].

Загалом креативний капітал можна визначити як сукупність оригінальних знань, креативних здібностей, навичок та вроджених талантів, витрати на оволодіння якими чи їх розвиток у майбутньому можуть приносити дохід, внаслідок створення інноваційних продуктів [13].

Таким чином, на основі розглянутих вище концепцій, можна виділити креативність, яка проявляється у сфері культури та мистецтва, науково-технологічну та економічну креативність. Культурна креативність передбачає уяву та здатність генерувати оригінальні ідеї та нові способи інтерпретації світу, виражені в тексті, звуці та іміджі. Разом з тим, відомий економіст Дж. Поттс, розглядаючи ключову роль креативних та культурних галузей у розвитку економіки, вважав, що креативні індустрії є складовими не лише креативної економіки, а й інноваційної та функціонують на рівні науки і техніки [23].

Науково-технологічна креативність передбачає зацікавлення, готовність до експерименту та встановлення нових зв'язків у вирішенні проблем. Зокрема Дж. Мокир у своїй праці «Важіль багатства. Технологічна креативність», під технологічною креативністю, розуміє застосування нових ідей у виробництві [10].

Економічна креативність передбачає особливий процес ведення бізнесу, що призводить до виникнення інновацій у технологіях, ділових практиках, маркетингу тощо, та тісно пов'язаний з набуттям конкурентних

переваг у економіці [16]. 12. Флорида, Р. Креативный класс: люди, которые меняют будущее, М., Издательский дом «Классика-XXI», 2007 г., с.12, 23 и 355.

Економіка кінця XX століття відзначилась появою креативних індустрій, що належать до так званого 4 сектору економіки, основними ознаками якого є виробництво і поширення знань та інформації, результатом чого є створення успішних продуктів, що мають високу споживчу цінність. В результаті цих процесів з'явився такий новий феномен як креативна економіка, що є двигуном інновацій та економічного зростання, адже сучасний економічний розвиток не може відбуватися поза інноваціями, а інновації не можуть з'явитися без креативності.

Вперше обговорення креативної економіки відбулось в 1998 році, коли Міністерством по культурі, засобам інформації та спорту Великобританії була опублікована доповідь «Проектування креативної індустрії», в якому креативна індустрія визначалась як «індустрія, яка своїм джерелом розвитку має особисту креативність, вміння та таланти, за допомогою яких можна досягнути добробуту та створення нових робочих місць [21].

Безпосередньо саме поняття креативна економіка з'явилося у 2000 році в журналі «Business Week» у статті «The 21-st century corporation: The Creative Economy». У ній мова йде про те, що чекає корпорації в двадцять першому столітті, як будуть вони адаптуватися до умов нової економіки, де все більшого значення набуває важливість ідей, а основним фактором виробництва стають інтелектуальні ресурси.

У 2001 році вийшла книга Джона Хоккінса «Креативна економіка», в якій автор описав нові економічні системи, де цінність визначається не традиційними ресурсами (земля чи капітал), а залежить від оригінальності та креативності [18].

На міжнародному рівні, зокрема експерти Конференції ООН з питань торгівлі та розвитку, термін «креативна економіка» розуміють як «креативну власність з потенціалом для зростання та розвитку економіки», а також «індустрію, що на ній базується». Такий підхід до трактування креативної економіки свідчить про те, що не індустрія в цілому, а саме креативна індустрія може стати статтею двигуном, драйвером нового типу економічного зростання в окремо взятій країні. В доповіді ЮНЕСКО 2013 р. креативна економіка розглядається як один з найбільш швидко зростаючих секторів світового господарства, не лише з точки зору отримання доходу, а й створення нових робочих місць і збільшення обсягу експортних надходжень [19].

Останнє десятиліття демонструє швидкий та ефективний розвиток креативних індустрій, які вписуються в галузі традиційної економіки. За даними ООН на креативну економіку припадає 3,4% світового ВВП, частка зайнятих у ній досягла 25% населення світу, а темпи зростання вдвічі перевищують темпи зростання сфери послуг і в чотири рази перевищують темпи зростання сфери промислового виробництва. У 2017р. Великобританія опублікувала звіт, згідно з яким щогодини культурні та креативні індустрії приносять національній економіці €11 млн прибутку, а кількість творчих професій до 2024 р. зросте на 5,3% — з 1,8 млн до 2,8 млн. [4].

Оскільки інновації та креативність в розвинутих країнах світу стають визначальними чинниками економічного зростання, то, відповідно, інтелектуальний та креативний капітал перетворюються на основні фактори виробництва. Це відзначають й експерти Світового економічного форуму в Давосі, які називають креативність однією з найважливіших навичок майбутнього. У 2018 році під час Всесвітнього економічного форуму (WEF) у Давосі вперше відкрився «Український дім», на тему «Україна: креативність, інновації, можливості». У відповідності до світових трендів щодо розвитку креативної економіки в 2019 році Кабінет Міністрів України затвердив Розпорядження «Про затвердження видів економічної діяльності, які належать до креативних індустрій, що надасть можливість визначити частку креативного сектору економіки та формувати шляхи його розвитку [12].

Загалом, у науковому просторі виробилось вже багато підходів до визначення креативної економіки. Зокрема, Й.Клоудова вважає, що креативна економіка – це економіка, яка заснована на високій концентрації креативної робочої сили, яка є двигуном інновацій і розробником нових підходів в галузях науки і досліджень, підприємництва, мистецтва та культури [6].

Л.Федулова дає таке визначення: «Креативна економіка ґрунтується на умовах і факторах генерування інтелектуально-прагматичного знання, проривних творчих ідей і винаходів, на засобах їх ефективної трансформації у високоприбуткові продукти, а також на талантах, які створюють унікальні ідеї, культурні й матеріальні цінності» [4].

На нашу думку, креативна економіка - це сукупність особливих соціально-економічних відносин, що виникають з приводу виробництва, розподілу, обміну та споживання, в основі яких лежать ідеї, концепції, стратегії, що базуються на оригінальних, унікальних та нестандартних підходах та сприяють ефективному вирішенню соціально-економічних проблем шляхом застосування інтелектуально-креативних здібностей.

Як бачимо, не лише науковці, а й влада провідних країн світу однакостайними в думці, що інноваційно-креативний розвиток економіки спроможний забезпечити економічне зростання у довгостроковому періоді та дати імпульс інноваційній та творчій активності у майбутньому. В цих умовах найважливішим джерелом конкурентної переваги не лише підприємств і організацій, а й держав, є, перш за все, не матеріальні активи і природні ресурси, а інтелектуальна власність та інвестиції в людський капітал. В умовах ринкової економіки держави зацікавлені в оновленні продукції, наявності ринку нововведень (інновацій), основу яких становлять креативні ідеї та рішення. Однак, якщо творчість є явищем природним, то креативна економіка вимагає великих інфраструктурних трансформацій та інвестицій.

Взаємозв'язок інноваційної та креативної економіки підтверджують й складові Глобального індексу інновацій, зокрема підіндекси «людський капітал та дослідження» та «результати творчої діяльності» (табл. 1).

Таблиця 1.
Рейтинг країн за Глобального індексу інновацій та його складовими у 2018 році

Країна	ГП		Інституції	Людський капітал та дослідження	Інфраструктура	Розвиток ринку	Розвиток бізнесу	Знання та технологічні результати	Результати творчої діяльності
	місце	індекс							
Швейцарія	1	68,4	88,9	64,0	65,3	67,0	62,6	74,9	59,4
Нідерланди	2	63,3	90,0	56,5	62,4	58,3	65,1	63,7	56,7
Швеція	3	63,1	89,6	62,2	67,1	64,7	62,5	60,1	58,8
Велика Британія	4	60,1	87,4	61,3	65,8	72,0	53,0	48,2	56,5
Сінгапур	5	59,8	94,7	73,3	65,8	72,4	65,1	51,3	39,6
Ірландія	10	57,2	85,7	53,8	66,7	54,8	54,6	56,6	45,9
Естонія	24	50,5	81,2	41,5	60,2	53,9	41,5	35,9	54,9
Латвія	34	43,2	76,5	34,4	50,2	55,8	38,6	25,9	44,6
Польща	39	41,6	74,0	36,8	51,0	48,1	37,3	30,2	37,7
Литва	40	41,2	73,6	36,2	54,6	49,9	38,8	23,7	39,8
Хорватія	41	40,7	69,2	35,9	53,8	46,2	34,6	29,5	37,6
Україна	43	38,5	49,2	37,9	38,1	42,7	34,5	36,7	36,5
В'єтнам	45	37,9	56,2	30,0	40,4	54,3	30,0	32,4	35,0
Молдова	48	37,6	56,0	29,8	39,9	47,5	25,9	31,7	39,1
Грузія	59	35,0	71,7	30,0	42,5	52,2	25,7	24,5	26,8
Білорусь	86	29,3	55,5	41,9	42,2	42,5	33,0	21,7	9,7

Джерело: [3]

Згідно з доповіддю «Глобальний індекс інновацій 2018», підготованою спільно Корнельським університетом, школою бізнесу INSEAD і Всесвітньою організацією інтелектуальної власності, очолюють рейтинг провідні країни-новатори Швейцарія (5 років поспіль), Нідерланди, Швеція, Велика Британія та Сінгапур. Доповідь містить докладні дані про інноваційну діяльність 126 країн і територій світу. 80 параметрів, які використовуються для оцінки, дають повну картину інноваційного розвитку, включаючи огляд політичної ситуації, стану справ в освіті, рівня розвитку інфраструктури та бізнесу. При цьому Польща посіла 39 місце, Молдова – 48-е, Білорусь – 86-е. З країн колишнього СРСР найкращий показник – у Естонії, яка посіла 24-е місце. У 2018 році Україна піднялася в рейтингу ще на 7 позицій у порівнянні з 2017 роком і посіла 43 місце, випередивши Таїланд та опинившись позаду Хорватії і Греції. А в групі за рівнем доходів нижче середнього Україна посіла 1 місце, обійшовши В'єтнам. Основою української інноваційної конкурентоспроможності є людський капітал і дослідження, а також знання й результати наукових досліджень. Їх ефективна реалізація і є головною конкурентною перевагою. Однак у порівнянні з 2017 роком за підіндексом «людський капітал і дослідження» Україна втратила 2 позиції, перемістившись з 41-го на 43-тє місце. Це відбулося за рахунок скорочення витрат на освіту у відсотках до ВВП (22 місце – 2017 р., 26 місце – 2018 р.) та витрат на дослідження і розробки у відсотках до ВВП (54 місце – 2017 р., 62 місце – 2018 р.) У той же час за підіндексом «знання й результати наукових досліджень» Україна на високому 27-му місці в загальному рейтингу. За підіндексом «креативність» Україна покращила свою позицію, перемістившись з 49 місця на 45, у тому числі за показником нематеріальні активи – 13 місце, креативні товари та послуги – 86, онлайн креативність – 43 [15].

Отже, інноваційність та креативність є визначальною характеристикою усіх сучасних процесів: науково-технічних, виробничих та соціально-економічних. Від ефективності функціонування креативного потенціалу та оволодіння інноваційними механізмами забезпечення розвитку економіки залежить майбутнє України: чи ввійде вона в число розвинених країн, чи залишиться у стані стагнації. Адже ці процеси є закономірними для сучасного суспільного розвитку, згідно з якими у світі відбувається перехід від переважно відтворювального типу розвитку до інноваційного.

Висновки. Розглянувши сутність дефініцій інноваційної та креативної економік було з'ясовано, що взаємозв'язок між ними полягає у тому, що креативність виступає джерелом інновацій та головним чинником виробництва в креативних індустріях, тобто є спільним фактором функціонування як інноваційної так і креативної економік. На основі проведеного дослідження було з'ясовано, що інноваційно-креативний потенціал має бути драйвером економічного зростання та сприяти розвитку усіх сфер економіки. Україна, яка багата на креативний людський потенціал, що підтверджується даними Глобального інноваційного індексу, має низку конкурентних переваг, які дозволяють їй успішно виробляти інтелектуально-креативні продукти, найвигідніші з яких – це інновації. Основою інноваційної конкурентоспроможності України має стати креативний людський

капітал, а також знання та результати наукових досліджень. Їх ефективна реалізація в Україні та можливість виходу на світові ринки сприятиме успішному соціально-економічному розвитку країни.

Список літератури

1. Беккер Г. Человеческий капитал / Г.Беккер // Экономика, политика, идеология. –Чикаго. – № 11, 1993. – с. 109-119.
2. Белл Д. Грядущее постиндустриальное общество. Опыт социального прогнозирования / Пер. с английского. - Изд. 2-е, испр. и доп. - М.: Academia, 2004. - 788 с.
3. Глобальный инновационный индекс 2018. Энергия світу за допомогою інновацій. – [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://www.globalinnovationindex.org/gii-2018-report>
4. Давимука С. А., Федулова Л. І. Креативный сектор економіки: досвід та напрями розбудови : монографія / С. А. Давимука, Л. І. Федулова ; ДУ “Інститут регіональних досліджень імені М. І. Долишнього НАН України”. – Львів, 2017. – 528 с.
5. Інноваційна Україна 2020 : національна доповідь / за заг. ред. В.М. Гейця та ін. ; НАН України. – К., 2015. – 336 с. : табл., рис. <http://ief.org.ua/wp-content/uploads/2015/07/%D0%86%D0%BD%D0%BD%D0%BE%D0%B2%D0%B0%D1%86%D1%96%D0%B9%D0%BD%D0%B0-%D0%A3%D0%BA%D1%80%D0%B0%D1%97%D0%BD%D0%B0-2020+.pdf>
6. Клоудова, Й. Влияние развития креативной экономики на экономически отсталые регионы. - [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://core.ac.uk/download/pdf/6476828.pdf>
7. Лэндри Ч. Креативный город / Ч. Лэндри; [пер. с англ. В. Гнедовский, М. Хрусталева, М. Гнедовский]. – М.: Классика-XXI: Ин-т культурной политики, 2006. – 397 с.
8. Менш Г. Технологический пат: Инновации преодолевают депрессию. – М.: Экономика, 1975. — 115 с.
9. Мэтьюз М. Научная и инновационная политика и новая (и старая) экономика творчества. Творческое Разрушение.- Том 1. 1. - 2008. - [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://culturalscience.org/journal/index.php/culturalscience/article/view/8/15>.
10. Мокир, Дж. Рычаг богатства. Технологическая креативность и экономический прогресс / пер. с англ. Н.Эдельмана; под науч. ред. Т.Дробышевской, А.Смирнова. — М.: Изд-во Института Гайдара, 2014.—54 с.
11. Нейсбит, Д. Мегатренды / Д. Нейсбит; Пер. с англ. М.Б. Левина. — М: ООО «Издательство АСТ»: ЗАО НПП «Ермак», 2003. — 380 с.
12. Про затвердження видів економічної діяльності, які належать до креативних індустрій Кабінет міністрів України. Розпорядження від 24 квітня 2019 р. № 265-р. - [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://www.kmu.gov.ua/ua/npas/pro-zatverdzhnoyi-diyalnosti-yaki-nalezhat-do-kreativnih-industriij>
13. Поснова Т.В. Креативний людський капітал як чинник інноваційного розвитку економіки / Т.В.Поснова // Економічний простір. 2019. № 141, с. 172-182. - [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://nbuv.gov.ua/UJRN/ecpros_2019_141_16
14. Салихов Б.В. Креативный капитал в экономике знаний: монография.- Москва : Дашков и Ко, 2017.- 274с
15. Стан інноваційної діяльності та діяльності у сфері трансферу технологій в Україні у 2018 році: аналітична довідка / Т.В. Писаренко, Т.К. Кваша та ін. – К.: УкрІНТЕІ, 2019. – 80 с.
16. Флорида Р. Креативный класс: люди, которые меняют будущее, М., Издательский дом «Классика-XXI», 2011. - 430с.
17. Фукуяма Ф. Наше постчеловеческое будущее: Последствия биотехнологической революции / Пер. сангл. М.Б. Левина. — М.: ООО «Издательство АСТ»: ОАО «ЛЮКС», 2004. — 349 с.
18. Хокинс Дж. Креативная экономика. — М.: «Классика-XXI», 2011. — 256 с.
19. Creative Economy Report 2013 by UNESCO. – [Електронний ресурс] – Режим доступу: <http://www.unesco.org/culture/pdf/creative-economy-report-2013.pdf>.
20. Cushing R. Creative capital, diversity and urban growth: unpublished manuscript. Austin (texas), 2001. December.
21. Department for Digital, Culture, Media & Sport (1998). Creative Industries Mapping Document 1998. – [Електронний ресурс] – Режим доступу: <https://www.gov.uk/government/publications/creative-industries-mapping-documents-1998>
22. Florida, R. and Tinagli I. (2004). Europe in the Creative Age. – [Електронний ресурс] – Режим доступу: http://creativeclass.com/rfcgdb/articles/Europe_in_the_Creative_Age_2004.pdf
23. Potts, J. Creative Industries and Economic Evolution. - [Електронний ресурс] – Режим доступу: <http://www.culture-21.com/2011/10/17/creative-industries-and-economic-evolution/>
24. Schumpeter, Joseph A. From Capitalism, Socialism and Democracy.- New York: Harper, 1950. – 431с.

References.

1. Becker, G.(1993), “Human capital”, *Economics, politics, ideology*. Vol. 11. pp. 109-119.

2. Bell, D. (2004). *Gryadushcheye postindustrial'noye obshchestvo. Opyt sotsial'nogo prognozirovaniya* [The Coming Post-Industrial Society. Experience of social forecasting], Academia, Moscow, Russia.
3. Globa linnovation Index (2019), "The Global Innovation Index 2018: Energizing the World with Innovation", available at: <https://www.globalinnovationindex.org/gii-2018-report> (Accessed 7 February 2020).
4. Davymuka, S. A. and Fedulova, L. I. (2017), *Kreatyvnyy sektor ekonomiky: dosvid ta napryamy rozbudovyyo* [Creative sector of economy: experience and directions of development], DU "Instytut rehional'nykh doslidzhen' imeni M. I. Dolishn'oho NAN Ukrainy", L'viv, Ukraine.
5. Institute for Economics and Forecasting NAS of Ukraine (2015), "Innovative Ukraine 2020: a national report", available at: <http://ief.org.ua/wp-content/uploads/2015/07/%D0%86%D0%BD%D0%BD%D0%BE%D0%B2%D0%B0%D1%86%D1%96%D0%B9%D0%BD%D0%B0-%D0%A3%D0%BA%D1%80%D0%B0%D1%97%D0%BD%D0%B0-2020++.pdf> (Accessed 5 February, 2020).
6. Kludova, Y. (2009), "Influence of the development of a creative economy on economically backward regions", available at: <https://core.ac.uk/download/pdf/6476828.pdf> (Accessed 12 February, 2020).
7. Lendri, CH. (2006), *Kreativnyy gorod* [Creative City], Klassika-XXI: In-t kul'turnoy politiki, Moscow, Russia.
8. Mensh, G. (1975), *Tekhnologicheskyy pat: Innovatsii preodolevayut depressiyu* [Technological stalemate: Innovation overcomes depression], Ekonomika, Moscow, Russia.
9. Matthews, M. (2008), "Science and Innovation Policy and the New (and Old) Economics of Creativity", *Creative Destruction*, vol. 1.1, available at: <http://cultural-science.org/journal/index.php/culturalscience/article/view/8/15> (Accessed 27 February, 2020).
10. Mokir, Dzh. (2014), *Rychag bogatstva. Tekhnologicheskaya kreativnost' i ekonomicheskyy progress* [Leverage of wealth. Technological Creativity and Economic Progress], Institut Gaydara, Moscow, Russia.
11. Neysbit, D. (2003), *Megatrendy* [Megatrends], OOO Izdatel'stvo ACT: ZAO NPP Yermak, Moscow, Russia.
12. Cabinet of Ministers of Ukraine (2019), Order "On the approval of economic activities that belong to the creative industries", available at: <https://www.kmu.gov.ua/ua/npas/pro-zatverdzhnoyi-diyalnosti-yaki-nalezhat-do-kreativnih-industrii> (Accessed 10 February, 2020).
13. Posnova, T.V. (2019), "Creative human capital as a factor of innovative economic development", *Ekonomichnyy prostir*, vol.141, pp. 172-182, available at: http://nbuv.gov.ua/UJRN/ecpros_2019_141_16 (Accessed 10 February, 2020).
14. Salikhov, B.V. (2017), *Kreativnyy kapital v ekonomike znaniy* [Creative capital in the knowledge economy], Dashkov i Ko, Moscow, Russia.
15. Pysarenko, T.V. and Kvasha, T.K. (2019), Stan innovatsijnoi diial'nosti ta diial'nosti u sferi transferu tekhnolohij v Ukraini u 2018 rotsi [State of innovation and technology transfer activities in Ukraine in 2018], UkrINTEI, Kyiv, Ukraine.
16. Florida, R. (2007), *Kreativnyy klass: lyudi, kotoryye menyayut budushcheye* [Creative class: people who change the future], Izdatel'skiy dom «Klassika-XXI», Moscow, Russia.
17. Fukuyama, F. (2004), *Nashe postchelovecheskoye budushcheye: Posledstviya biotekhnologicheskoy revolyutsii* [Our Posthuman Future Consequences of the Biotechnology revolution], Izdatel'stvo AST: OAO «Lyuks», Moscow, Russia.
18. Khokins, Dzh. (2011), *Kreativnaya ekonomika* [Creative Economics] «Klassika-KHKHI», Moscow, Russia.
19. UNESCO (2013), "Creative Economy Report 2013 by UNESCO", available at: <http://www.unesco.org/culture/pdf/creative-economy-report-2013.pdf> (Accessed 28 Feb 2020).
20. Cushing, R. (2001), *Creative capital, diversity and urban growth*, Austin, Texas, USA.
21. Department for Digital, Culture, Media & Sport (1998), "Creative Industries Mapping Document 1998", available at: <https://www.gov.uk/government/publications/creative-industries-mapping-documents-1998> (Accessed 10 February, 2020).
22. Florida, R. and Tinagli I. (2004), "Europe in the Creative Age", available at: http://creativeclass.com/rfcgdb/articles/Europe_in_the_Creative_Age_2004.pdf (Accessed 10 February, 2020).
23. Potts, J. (2011), "Creative Industries and Economic Evolution", available at: <http://www.culture-21.com/2011/10/17/creative-industries-and-economic-evolution/> (Accessed 7 February, 2020).
24. Schumpeter, J. A. (1975), *The Process of Creative Destruction. From Capitalism, Socialism and Democracy*, Harper, New York, USA.

Стаття надійшла до редакції 05.03.2020 р.